

1. Utworzenie Legionów Polskich

- Klęska insurekcji kościuszkowskiej i III rozbiór RP wywołały kolejną falę emigracji, z kraju wyjeżdżali głównie dawni działacze polityczni oraz oficerowie, którzy nie chcieli zostać wcieleni do armii zaborczych.
- Emigrantów łączyło przekonanie o konieczności odbudowy utraconego państwa, liczone na:
  - odtworzenie RP dzięki przychylności jednego z zaborców,
  - pomoc Turcji wrogo nastawionej wobec Rosji i Austrii,
  - sukces kolejnego powstania narodowego,
  - wsparcie rewolucyjnej Francji, która zostawała w stanie wojny z zaborcami.
- W rezultacie tego, **Paryż** stał się stolicą polskich emigracji. Już w **1795** roku za cel uznano stworzenie polskich formacji zbrojnych u boku armii francuskiej.
- W październiku **1796** roku gen. **Jan Henryk Dąbrowski** przedstawił rządzącemu Francją dyktatorowi projekt zorganizowania polskich jednostek, ten odmówił jednak tłumacząc się zakazem konstytucyjnym, ale zasugerował powstanie formacji w jednej z włoskich „republik siostrzanych” u boku Napoleona Bonapartego.
- Napoleon odniósł się przychylnie do prośby, na mocy ustawy z **stycznia 1797** roku, powstały **Legiony Polskiego** jako część armii Republiki Lombardzkiej (zależnej od Francji).
- W szybko powstających oddziałach (w kwietniu 3 tys. żołnierzy, w maju – 7 tys.):
  - dbano o edukację i wychowanie patriotyczne,
  - awans uzależniono od zasług na polu walki,
  - zrezygnowano z kar cielesnych,
  - zwalczano pojedynki i naganne zachowanie.

2. Walki we Włoszech

- Wiosną **1797** roku Bonaparte skierował Legiony do tłumienia antyfrancuskich wystąpień w północnej **Italii**.
- Jesienią Francja zawarła pokój w Austrii w **Campo Formio**, co zawiodło nadzieje Polaków na szybkie powodzenie sprawy. Jednak Legionów nie rozwiązano, a pozostały częścią armii nowo utworzonej Republiki Cisalpińskiej.
- Pokój zawarty w **1797** roku okazał się być nietrwały. Już w **1798** roku wznowiono walki na Półwyspie Apenińskim.
- Legiony wzięły udział w walce z Królestwem Neapolu i przyczyniły się do zwycięstwa pod **Civita Castellana**, jednak później odniosły straty w walkach z Austrią.

- Zdziesiątkowane oddziały zostały skierowane do obrony twierdzy w **Mantui**, której nie udało się obronić. Generał francuski podjął decyzję o kapitulacji, żołnierze, którzy wcześniej zdezerterowali zostali poddani karze chłosty, a następnie Austriacy znów wcielili ich do swoich jednostek.
- Walki w latach **1797-1799** doprowadziły do prawie całkowitego unicestwienia polskich wojsk. Wojna trwała dalej, Napoleon zlecił Dąbrowskiemu **odbudowę Legionów**.
- We wrześniu **1799** roku na pograniczu Francji i Niemiec w Alzacji i Lotaryngii utworzono **Legię Naddunajską** pod dowództwem gen. Karola Kniaziewicza. Formacja ta odegrała istotną rolę w **1800** roku w bitwie pod **Hohenlinden**, sukces ten doprowadził do zawarcia w **1801** roku pokoju w **Lunéville** pomiędzy Francją i Austrią. Zgodnie z nim Napoleon miał oficjalnie zrezygnować z popierania działań narodowowyzwoleńczych w Austrii.

3. Kryzys idei legionowej

- Pokój z Austrią spowodował, że Legiony stały się dla Napoleona politycznym obciążeniem, dlatego zreorganizowano je na wzór francuski, czyli podzielono na trzy półbrygady.
- Dwie z nich zostały wysłane w **1802** roku na **Santo Domingo**, gdzie mieli tłumić powstanie, które wybuchło po decyzjach o przywróceniu tam niewolnictwa. Opór powstańców, choroby i trudny klimat przesądziły o klęsce korpusu francusko-polskiego. W **1803** roku oficjalnie się stamtąd wycofano. Do Europy miało wrócić zaledwie 700 legionistów, a 400 zostało na wyspie.
- Trzecia półbrygada walczyła głównie w Italii, głównie z **Brytyjczykami**. Doczekali się oni wybuchu kolejnej wojny w Europie w **1807** roku, która dotarła z Napoleonem na ziemie polskie.
- Porażka w **Santo Domingo** i włoska tułaczka przyniosła kryzys idei legionowej. Narastało niezadowolenie postawą Napoleona. Zwolenników zyskała idea narodowego zrywu, w którym istotną rolę mieli odegrać chłopci.

4. Znaczenie Legionów Polskich

- Co prawda utworzone przez **Jana Henryka Dąbrowskiego** Legiony nie odebrały decydującej roli w wojnach napoleońskich, ani nie udało im się przywrócić niepodległej RP, spośród ok. 35 tys. żołnierzy, aż 20 tys. poległo w walce.
- Jednak żołnierze i oficerowie zdobyli praktyczne umiejętności, które okazały się cenne w późniejszych wojnach napoleońskich i zrywach narodowych.
- Ich patriotyczna postawa stała się przykładem i wzorem dla Polaków żyjących pod zaborami i na emigracji.